

UNGES FORSTÅELSE AF SEKSUELT SAMTYKKE I EN ALKOHOLKONTEKST

SCHOOL OF BUSINESS AND SOCIAL SCIENCES
AARHUS UNIVERSITET

14. OKTOBER 2022

EVANGELIA KOUSOUNADI KNOUNTSEN
EVANGELIA KNOUNTSEN

HVEM ER JEG?

- Evangelia K. Knountsen
- Kandidat i Psykologi – Aarhus Universitet
- Ph.d.- studerende på Center for Rusmiddelforskning (Aarhus Universitet)
- Projekt: Unges forståelse (18-25 år) af seksuelt samtykke i en alkoholkontekst
- **Oplægget i dag:**
 - Den danske alkoholkontekst
 - Sex i en alkoholkontekst: Facts, myter, normer og forventninger
- **Resultater af min egen forskning:**
 - Hvordan forstår unge seksuelt samtykke?
 - Unges seksuelle oplevelser i en alkoholkontekst
 - Tid til spørgsmål og diskussion

OM MIT PH.D. PROJEKT

- 30 kvalitative interviews med unge mellem 19-25 år
- **Kritisk diskurspsykologi som teoretisk framework:**
 - fokus på sprog, hvordan de unge snakker om samtykke, fortæller om deres oplevelser, med hvilke formål og hvilke implikationer.
 - Samtidig fokus på, hvordan normer og forventninger omkring køn, seksualitet og alkoholberuselse har indflydelse på, hvordan de forstår samtykke og deres seksuelle oplevelser

DEN NYE SAMTYKKELOVGIVNING

- Danmark får en ny Samtykkelovgivning (December 2020): begge parter skal sikre sig, at der er samtykke når de skal have sex, ellers er der tale om voldtægt.
- Før det, var der tale om voldtægt, hvis der blev gjort brug af vold, tvang, hvis offeret gjorde modstand eller var ude af stand til at gøre modstand.
- The Nordic Paradox: På trods af, at de Nordiske lande er kendte for at være blandt de mest kønsligestillede, er tallene for sexchikane og seksuelle overgreb højere i Danmark, Sverige og Finland end i andre EU-lande.

DEN DANSKE ALKOHOLKONTEKST

- Unge bruger en del tid i festlige settings
- Festlige settings kan karakteriseres som et sted, hvor der opererer andre normer og forventninger.
- Unge kan typisk godt lide at være i sådanne settings fordi de kan slippe hæmningerne og udforske nye grænser

SEX I EN ALKOHOLKONTEKST

- Alkohol kan hjælpe de unge med at flirte/score – de unge føler sig mere modige og afslappede
 - Dette kan både være pga. alkohols farmakologiske effekt, men også fordi det at drikke alkohol skaber en forventning om, der kan opstår flirten/sex.
- I mange tilfælde er sex i alkoholpåvirket tilstand dermed noget der er forbundet med spænding og nydelse.
- På den anden side, kan alkohol interferere med en persons evne til at samtykke til sex. I værste tilfælde kan det ende med seksuelt overgreb.

SEX I EN ALKOHOLKONTEKST

- Svært at sætte en grænse for, hvornår en person er så fuld, at de ikke kan samtykke længere (udover når de er bevidstløse)
- Personer har forskellige tolerancer over for alkohol
- Udfordrende at bedømme, hvor fuld en person reelt set er
- Unge mennesker har svært ved at navigere seksuelle situationer når der har været alkohol involveret

SEX I EN ALKOHOLKONTEKST

- Det anslås, at alt imellem 29% og halvdelen af alle seksuelle overgreb sker i forbindelse med alkoholpåvirkning.
- Flest kvinder der oplever overgreb i situationer, hvor de drikker alkohol, men det sker også for mænd
- En meget lille del af dem bliver rapporteret til politiet
- Overgreb i denne kontekst, bliver ofte ikke anset for værende overgreb af offeret
- Konsekvenser af seksuelle overgreb: PTSD, angst, depression, misbrug, problematiske relationer

MYTER/MISFORSTÅELSER OMKRING SEKSUELT OVERGREB

- **Voldtægt sker iblandt to mennesker der ikke kender hinanden**
 - "a stranger in the bushes"
 - De fleste voldtægter bliver begået af en person, offeret kender; typisk en partner eller en ven
- **En kvinde der er fuld/klædt "udfordrende"/flirtende lægger selv op til voldtægten**
 - Victim blaming: dét at man giver offeret skylden for, at være udsat for voldtægt
- **"Offeret kunne bare have gjort modstand"**
 - Den mest typiske reaktion er faktisk, at offeret fryser – at fryse er en helt almindelig fysisk og psykisk reaktion i overgrebssituationen

UNGES FORSTÅELSE AF SAMTYKKE

A photograph of a group of young people at a social gathering. In the foreground, a woman with long brown hair is smiling broadly, holding a glass of brown liquid with a straw. To her right, another woman with long brown hair is also smiling and holding a similar glass. In the background, a man with a beard is partially visible, also smiling. The scene is dimly lit, suggesting an indoor setting like a bar or club.

Forståelse af samtykke:

- En “fælles enighed“ eller “forståelse” mellem to eller flere folk der skal til at have sex. Samtykke “bør” være baseret på en “reel lyst” til at have sex og det skal være givet “frit”. Derudover bør samtykke gives kontinuerligt i løbet af hele den seksuelle “akt”.

Kommunikation af samtykke:

- Forskellige præferencer ift. om de foretrak verbale eller non-verbale måder at kommunikere samtykke på. En del foretrak en blanding af verbale og non-verbale måder at kommunikere samtykke på.
- En rimelig udbredt antagelse, at enhver form for tvivl eller miskommunikation kan mindskes eller helt undgås, hvis man kommunikerer verbalt.

KØNSNORMER OG FORVENTNINGER OMKRING SEX I EN ALKOHOLKONTEKST

- Kvinder skal balancere mellem, på den ene side, ikke at virke for villige til at have sex, mens de heller ikke skal være "kedelige" ved at sige for meget nej til sex
- Mænds seksualitet blev i nogle tilfælde anset som et ukontrollerbart instinkt, hvilket i nogle tilfælde kunne retfærdiggøre overgreb. Mænd skal leve op til maskulinitetsidealer (at være en "rigtig" mand) ved, for eksempel, at have sex med så mange som muligt.

OPSUMMERING

- Unge mennesker forventes at kunne tage et rationelt, ansvarligt valg ift. samtykke til sex i situationer hvor de drikker alkohol.
- Man usynliggøre andre faktorer der kan have indflydelse på, om man samtykke eller ikke samtykker til sex i situationer hvor de drikker alkohol. Samtykker de unge til sex fordi de reelt set har lyst til det, eller for at leve op til kønsnormer og forventninger ift. sex? Dette pres kan blive endnu tydeligere i en alkoholkontekst, hvor der allerede er en forventning om at der kan opstå flirt og sex.

OPSUMMERING

- På trods af at mine interviewpersoner havde en klar ide om samtykke, der stemte en del overens med samtykkelovgivningens definition, når man kigger på deres seksuelle oplevelser virker det som om deres forståelse er mere situationel og kompleks.
 - Fokus på om de sagde fra/gjorde modstand
 - Fokus på om der var tvang involveret
 - Mindre eller intet fokus på, hvorvidt samtykke var til stede (f.eks. Om den anden person spurgte om deres samtykke)
- Det var ikke nødvendigvis mængden af alkohol der afgjorde, hvorvidt en seksuel oplevelse var positiv eller negativ. Det var snarere, hvilken *betydningen* alkoholberuselsen blev tilskrevet der havde en større indflydelse.

OPSUMMERING

- Hvis vi vil reducere antallet af seksuelle overgreb i en alkoholkontekst, bliver vi nød til at kigge på hvordan unge forstår og kommunikerer samtykke, samt hvilke normer og forventninger der kan påvirke deres forståelse af samtykke.
- Fokus på evt. kønsforventninger til hvordan man har sex i en alkoholkontekst (f.eks. Kan mænd have sværere ved at erkende, at de har haft sex de egentlig ikke har samtykket til?)
- Fokus på ikke-heteroseksuelle seksuelle relationer og hvordan de forstår og kommunikerer samtykke.
- Samtykke i parforhold kan forstås og kommunikeres anderledes end hvis det er med en person man ikke har mødt før.
- Venners reaktioner på interviewpersonernes seksuelle oplevelser kan også påvirke hvordan de selv anser deres seksuelle oplevelser.

SPØRGSMÅL?

Kontakt:

E-mail: ekk.crf@psy.au.dk

Linkedin: Evangelia Kousounadi Knountsen

SCHOOL OF BUSINESS AND SOCIAL SCIENCES
AARHUS UNIVERSITET